סג: האומר פרק שלישי קידושין

אלא ע"מ שישתוק **אבא.** פירש בקונטרס שיסתוק בשעת שמיעה ואין לפרש שיסתוק לעולם דל"כ הייגו אלא יומא דכסמוך והיכי אמר בהם דלה האב מקודשת והרי אמא יומא אח"כ [1]ויבטל הקידושין אלא ע"מ שיסתוק בשעת שמיעה קאמר וה"פ דמתני' דלה האב כלומר שסתק בשעת שמיעה מקודשת לא דלה האב אלא מיהא אינה מקודשת מת האב מקודשת פי' מת האב קודם השמיעה דאין לומר אחר השמיעה ושתק ולא מיהא דאין זה מידוש וא"ת מאחר דמת קודם השמיעה איאך היא מקודשת דלמא אי הוה שמע הוה מוחה וי"ל דיש לנו לדון דעתו אלא יומא ומ"ת אם כן מאי פריך והא לא אמר אין אמאי לא אמרי' דעתו היה לומר אין אם הוה שמע כדלריכינן למימר גבי שמיקה כדפי' ואומר ר"מ דיש לאלק בין היכא דממוסר אמיריה להיכא דלא ממוסר אלא שמיקה:

[**והא** שתיק. ואיכא למימר מלמדין האב היינו קודם שמיעה [2]אמלמדין משמע לאחר שמיעה[3] להכי פריך והא שתיק ומאי אהני ליה מו אמרי קן]: ת"י

[**ולא** מוקמינן בתרי תנאי. דלא כר"י נפרק המפקיד[4] גבי מבית]: ת"י

כיון דאיכא חד בהדיה ארתותי מירתה. ואע"ג דע"כ איכא חד מיניהו דמסקר מיהו אותו שכיחה מקיילא לכונסה[5] ונותן גט:

לקטלא לא הימניה. וא"ת והא כתיב באותה פרשה דאמרי[6] בתי נתתי לאיש הזה ופקלוה[7] אלמא לקטלא נמי הימניה רחמנא וי"ל[8] דסקלוה מיירי היכא דאיכא עדים מיהו לאיסורא הימניה רחמנא כדכתיב את בתי נתתי לאיש[9]:

[**ולא** לעונשין. תימה היכי מייתי דרב מסנא לטעמיה הא מקמתא רב אמי לא פליג אמתניתין לקמן[10] דאמריה לא הימנו[11] ולמכות ולעונשין אין להאמינו טפי משבויה]: ת"י

בני זה בן י"ג שנה ויום אחד. פי' בקונטר' דמיירי שהגיע ב' שערות ואפ"ה לריכין אנו לידע שנותיו שהרי שנים בלא שערות אין מועילין[12] עד ל"ו שנה דהיינו רוב שנותיו[13] ומימנים בלא שנים דהיינו לפני י"ג שנה נינהו[14] ואעפ"כ קאמר הכא גמרא דלמכות ועונשים אינו נאמן פי' [15]דלמכות היכא דלא התרו בו ולעונשין היכא דהתרו בו וקשה [16]דא"כ כל הנשים הבאות לפניו לחלון היאך יחלוצו אע"ג שיש להם סימנים כיון שאין אנו יודעים שנותיהם לא מהני דשמא הינם קטן ואינם כתיב בפרשה[17] דמשמע ולא קטן וכל האנשים הבאים על העריות היאך הן נהרגים ואע"ג שיש להם שערות מ"מ אין אנו יודעים שנותיהן ושמא הם קטנים ואו"י דאי איכא

ריבוי

עין משפט נר מצוה

נר א מי' פ"ט מהלכות אישות הלכה יב סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סימן לו סעיף כח:

נר ב מי' פ"ב הלכה יג טוש"ע שם סעי' כב:

נר ג מי' פ"ב הלכה יב טוש"ע שם סעי' כח:

נר ד מי' פ"ב הלכה יד טוש"ע שם סעיף כד:

נר ה מי' פ"ב הלכה יג טוש"ע שם סעיף כו:

נט ו ז מי' פ"ח מהל' איסורי ביאה הלכה כג סמג שם עשין נ:

ם ח ט מי' פ"ב מהלכות אישות הלכה כג סמג שם:

מוסף תוספות

א. דע"כ מדאינו מוחה אלא בלימוד, בין שמיעה ללימוד איכא שתיקה. רשב"א. ב. שמא יביא חבריו עדים שנתקדשה לו או מתוך ערעור שמערער חבירו יתברר הדבר ויבואו עדים למי נתקדשה. שיטה לא נודע למי. ג. דמינה ילפינן הימנותיה דאב לא ילפינן אלא מאי דאיכתב ביה נתתי לאיש הזה לומר דבנתיתו נעשית א"א ואסורה לעלמא. רשב"א. ד. דהא לחליצה בעי בדיקה אפי' הגיע לכלל שנים כראיתא בנדה (מו:). תוס' הרא"ש.

תוס' ר"י הזקן

אלא ע"מ שישתוק. פיר"ש דרישא דתני על מנת שירצה על מנת שישתוק כשישמע משמע, יאם לא שמע ומי מקודשת ורוצה האב ששתק בשעת שמיעה. לא רצה, שמחה בשעת שמיעה. והא שתיק ליה. והרא מקודשת ותו [מאין מהניא. דמדקאמר בלמדין ולא אמר מודיעין ומלמדין. ש"מ דמיירי ששמע והואיל ושמע ישתיק הויא לה מקודשת. אלא. האי סיפא מתוקמא כשאמר בפירוש על מנת שלא יאמה והואיל ולא קבע זמן למתאחנו כל אימת דהוה מחי עקר להני קדושי משום הכי בלמדין את האב שימחה. כתב ריש ורישא לא מצי לאוקומי בשלא יאמה האב, דא"כ מאי רצה דמקודשת והרי יש בידו למחות לעולם. עכ"ל ר"ש. ודקדק מכאן בעל ההשלמה דשלא יאמה אע"ג (דמאר) אין יכול למחות שהרי עשה תנאי שלא יאמה, ולעולם קדושיה חלדים עד שימות. ואיכא מ"ד דע"מ דשלא יאמה יכול למחות לעולם (ער) שיאמר אין רוצה אני, ומיהו אם אמר אינו יכול למחות שמיד חלו הקדושין, ומשום הכי לא אוקים רישא בשלא יאמה דרצה האב משמע שלא מיחה דהא לא יאמה קאמר, אבל אי אמר אין, אין יכול למחות ולזה כוון ר"ש. רישא ומציעתא בחד טעמא. מיירי כאמר לה ע"מ שרצה דשמע שישתוק וסיפא בחד טעמא דמשמע דמיירי שאמר לה ע"מ שלא יאמה. ואית דמפרשי אלא ע"כ שישתוק דמציעתא מיירי דאמר לה בפירוש ע"מ שישתוק ורישא מיירי בעל מנת שירצה עד דאמר אין משמע, וגרסינן רישא בחד טעמא מציעתא בחד טעמא וסיפא בחד טעמא. מדרי יגאי. דאוקמי כדאסיק המקשה ולא אוקמא כולה בע"מ שירצה ומי ששנה זו לא שנה זו, דמי ששנה רישא ומציעתא סבר ע"מ שירצה[2] שישתוק ומי ששנה סיפא סבר דע"מ שלא יאמה הוא, ולאידך פירושא מי ששנה (סיפא) (רישא) סבר דאמר אין משמע. [3]כתב ר"ש ומאי על

מסורת הש"ס

ע"מ שישתוק. כשישמע. דלה האב שסתק בשעת שמיעה מקודשת. לא דלה שמיתה: **והא שתיק ליה.** וחלו קידושין: **אלא ע"מ שלא יאמה האב.** הך סיפא דקתני מלמדין לא מתוקמא כרישא בע"מ שישתוק אלא בע"מ שלא יאמה וכל כמה דאמי עקר להו שהרי לא קבע זמן למחאה דרישא ליכא לאוקמא בהכי דא"כ מאי דלה [1]האב והלא יש בידו למחות לעולם דאין כאן קידושין לעולם ועל כרחך הכי קתני על מנת שישתוק אבא שסתק הרי זו מקודשת לא שתק אלא מיהא לאלתר אינה מקודשת ואם אמר ע"מ שלא יאמה אבא מת מת האב עד שלא מיהא הרי זו מקודשת אבל כל ימי חייו אינם קידושין מת הבן מלמדין וכו': **ולא מוקמינן בתרי תנאי.** לאוקמי כאומר על מנת שירצה אבא כדקתני ומי ששנה זו לא שנה זו וכמשמעות לשון קמיפלגי תנא דרישא סבר לשון שתיקה הוא וכיון ששתק אלו קידושין מיד ותנא דסיפא סבר לשון לא יאמה הוא ואינם קידושין עד שימות: **ומאי ע"מ שירצה ע"מ שלא יאמה.** וכשקבע זמן למחאתו הלכך לה האב שעברו שלשים ולא מיהא הרי זו מקודשת לא דלה שמיתה תוך שלשים אינה מקודשת מת האב כתוך שלשים מקודשת דאמרי' תו מאן מתי מת הכן כתוך שלשים מלמדין את האב כו': **מתני' שניהם נותנים גט.** להמירה לאחרים: **גמ' אמר רב.** הא דתנן בא אחד ואמר אני קידשתיה נאמן ליתן גט קאמר דנאמן וסמכינן עליה שהוא קידשה ונינו גט: **שאין אדם חוטא.** בדבר שאינו נהנה ממנו להמיר אשת איש חנם: **אף נאמן לכנום.** דלא חליף למימר לפני האב שקבל הקידושין אני הוא דמירתת דלמא מכחיש ליה ואמר ידענא דלאו את יהבת לי קידושין: **כיון דאיכא אחר בהדיה.** שאומר אני קדשתיה מירתת מעיקרא שמא יכיר האב שחבירו קידשה ולא הוא והאי קושטא אמר ושכנגדו שכיחא ירא לכונסה ונותן גט: **קדשתי את בתי.** קטנה והוא לא ידע למי: **נאמן לכנום.** דמירתת דאב ודאי לא יתפה עליו אבל האשה שקבלה קידושין ואינה יודעת ממי ובא אחר כו' לא מירתת דיודע הוא שאבא מתפה עליו ומתבלה כו ותכחיש את כל הבא לומר עוד אני הוא: **מהו לסקול על ידו.** של האב כלומר על פיו אם אמר קדשתי את בתי ועדי קידושין אין באין לפניו וזינתה מהו להחזיק על פיו כדין נערה המאורסה ולסקולה: **כי הימניה רחמנא לאב.** את בתי נתתי לאיש הזה (דברים כב[2]): **לאיסורא.** לאוסרה על כל העולם: **כאומרים נקדשתי.** וזינתה אחר כן שאין סוקלין אותה על פיה ואע"פ שהחזיקה עצמה קודם הזנות בחזקת אלוסה

ע"מ שישתוק. כשישמע. דלה האב שסתק בשעת שמיעה מקודשת. לא דלה שמיתה: **והא שתיק ליה.** וחלו קידושין: **אלא ע"מ שלא יאמה האב.** הך סיפא דקתני מלמדין לא מתוקמא כרישא בע"מ שישתוק אלא בע"מ שלא יאמה וכל כמה דאמי עקר להו שהרי לא קבע זמן למחאה דרישא ליכא לאוקמא בהכי דא"כ מאי דלה [1]האב והלא יש בידו למחות לעולם דאין כאן קידושין לעולם ועל כרחך הכי קתני על מנת שישתוק אבא שסתק הרי זו מקודשת לא שתק אלא מיהא לאלתר אינה מקודשת ואם אמר ע"מ שלא יאמה אבא מת מת האב עד שלא מיהא הרי זו מקודשת אבל כל ימי חייו אינם קידושין מת הבן מלמדין וכו': **ולא מוקמינן בתרי תנאי.** לאוקמי כאומר על מנת שירצה אבא כדקתני ומי ששנה זו לא שנה זו וכמשמעות לשון קמיפלגי תנא דרישא סבר לשון שתיקה הוא וכיון ששתק אלו קידושין מיד ותנא דסיפא סבר לשון לא יאמה הוא ואינם קידושין עד שימות: **ומאי ע"מ שירצה ע"מ שלא יאמה.** וכשקבע זמן למחאתו הלכך לה האב שעברו שלשים ולא מיהא הרי זו מקודשת לא דלה שמיתה תוך שלשים אינה מקודשת מת האב כתוך שלשים מקודשת דאמרי' תו מאן מתי מת הכן כתוך שלשים מלמדין את האב כו': **מתני' שניהם נותנים גט.** להמירה לאחרים: **גמ' אמר רב.** הא דתנן בא אחד ואמר אני קידשתיה נאמן ליתן גט קאמר דנאמן וסמכינן עליה שהוא קידשה ונינו גט: **שאין אדם חוטא.** בדבר שאינו נהנה ממנו להמיר אשת איש חנם: **אף נאמן לכנום.** דלא חליף למימר לפני האב שקבל הקידושין אני הוא דמירתת דלמא מכחיש ליה ואמר ידענא דלאו את יהבת לי קידושין: **כיון דאיכא אחר בהדיה.** שאומר אני קדשתיה מירתת מעיקרא שמא יכיר האב שחבירו קידשה ולא הוא והאי קושטא אמר ושכנגדו שכיחא ירא לכונסה ונותן גט: **קדשתי את בתי.** קטנה והוא לא ידע למי: **נאמן לכנום.** דמירתת דאב ודאי לא יתפה עליו אבל האשה שקבלה קידושין ואינה יודעת ממי ובא אחד כו' לא מירתת דיודע הוא שאבא מתפה עליו ומתבלה כו ותכחיש את כל הבא לומר עוד אני הוא: **מהו לסקול על ידו.** של האב כלומר על פיו אם אמר קדשתי את בתי ועדי קידושין אין באין לפניו וזינתה מהו להחזיק על פיו כדין נערה המאורסה ולסקולה: **כי הימניה רחמנא לאב.** את בתי נתתי לאיש הזה (דברים כב[2]): **לאיסורא.** לאוסרה על כל העולם: **כאומרים נקדשתי.** וזינתה אחר כן שאין סוקלין אותה על פיה ואע"פ שהחזיקה עצמה קודם הזנות בחזקת אלוסה

מסורת הש"ס

ג) ממחות שם, כ) [כסה"י ופיה"ר מדרכי, וכמגל"ל], ג) כ"מ ה: [פנינות מנ: ערכין כג:], ד) תוספתא קדושין פ"ד ה"ט, ה) מוספתא דטהרות פ"ו ה"ט [ע"ש], ו) [מתוס' ר"י הזקן שסף כתן: דמקודשת], ז) [לקמן סד ע"א], ח) [עיין מתוס כב ע"א], ט) [נדה מה ע"א], י) [שם מד ע"ב], יא) [שם מה ע"ב], יב) [שם מה ע"ב], יג) [כרש"י שבה"ש: אתיליו הכיתו יכו' אמרינן שוחט, ועיין לעיל מז:, וכש"ר], יד) [כדפר"ר: ויבטלו], טו) [במהרש"ל ומהרש"ל], יז) [שם מה ע"ב], יח) [כדפר"ר: ובכש"ר שם], יט) [כדפר"ר: ת"ל: ל"ל דלמא כתי, ותיבת דלמא ט"ס], כ) [כרש"ר כב, טוז], כא) [שם שם, כתן], כב) [כדפר"ר: וכ"ל דיסקלוה מיירי], כג) [שד ע"א], כד) [במהרש"ל (שהוא מקור הגיהות: הימניה), כה) [נדה מז ע"ב], כו) [שם מו ע"ב ולעיל מז ע"ב], כז) [פי' לפירושם מכות מרדות דאין כו דיני המלוה כמו בעונשין דאורייתא ולהכי הוקרב למיתני למכות אף שהוא בכלל עונשין לחורות דגם מכות מרדות ואפילו מדרבנן אינו נאמן], כח) ע' נאמ"ר, כט) [בכרש כה, ז - ט. ועיין יומות קד ע"ב - קה ע"ב], ל) [אל"ל: מילה משמע על מנת שישתוק], לא) [נראה דיש לגיהוף כאן מחילת דיבור: כל יוסף כד אמי אמר ורי' אמר מתב ר"ש], לב) [ע"מ] שישתוק],

גליון הש"ס

גמ' נאמן ליתן גט. עיין ר"י פ"ב דיבמות דף לט ע"ב:

מוסף רש"י

אין אדם חוטא ולא לו. להמירה בכגיל אמר לא יאמה (שרבין כג.).

תוס' ר"י הזקן (המשך)

מנת שירצה שלא יאמה כשקבע זמן למחאתו, ורצה האב מקודשת שלא מיחה תוך ל' יום, לא רצה שמיחה תוך ל' יום, מלמדין האב, שימחה תוך ל' יום. משמע דרב יוסף סבר בעל מנת שרצה שלא יאמה משמע. ואית דגרסי מאי על מנת שירצה דאמר לה, כלומר בפירוש. והראב"ד פירש [ראה בהשגות אישות פ"ו ה"א] ע"מ שישתוק שישמע וישתוק ואם לא שמע אינה מקודשת והאי דתני מת האב מקודשת ה"ה אפילו לא מת, דהא שמע ושתק ומשום הכי נקט מת האב לאשמועינן דע"מ שירצה ב) שישתוק הוא, דהא אמר כי מת האב אחר ששמע ושתק דתו לא מצי למימר אין מקודשת, אימא סיפא דהא שתיק, דמדרישא מת האב מיירי ששמע ושתק ואח"כ מת, סיפא דמת הבן נמי אייירי ששמע האב ושתק ואח"כ מת הבן. אשחכה השיחא דעל מנת שלא יאמה יוכל למחות לעולם עד שמת, ואע"ג דאמר אין לדעת בעל ההשלמה, ולדעת אחרים עד שמת אי דאמר

אין. ע"מ שישתוק, כשישמע משמע. לא שמע מקודשת לפירוש ר"ש, ולדעת הראב"ד לא שמע אינה מקודשת עד שישמע ושתוק. ע"מ שירצה אבא סתמא לגירסא קמא שישתוק הוא. לגי' בתרא דאמר אין הוא. וכפ' המדיר [כתובות עג. ב] איכא אמורא דסבר דבהא פליגי ר' שמעון ות"ק, ת"ק סבר ע"מ שישתוק משמע, ור' שמעון סבר

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com